

Otázka: Vztah pedagogiky k ostatním vědám, obory a zdroje informací

Předmět: Pedagogika

Přidal(a): Šrámková

Prameny pedagogiky

- Historický vývoj výchovy a školství

-Současná společenská a výchovná praxe

-Pedagogický výzkum experimenty (ČAPV= Česká asociace pedagogického výzkumu, EERA= Evropská aliance pro pedagogický výzkum)

Paradigma (pojetí) v pedagogice

= Soubor obecných názorů, výzkumných přístupů a konkrétních metod, sdílených těmi, kdo vědu realizují

-Pojetí pedagogiky jako vědy z hlediska:

- **Účelovosti**

- a) normativní *dávat normy (dostat lidi do formy, někam)
- b) explorativní a explanační *zjistit a vysvětlit (popisuje jaká je výchova, ale není tam cíl)

- **Předmětu**

- a) teorie výchovy *více teorie

- b) teorie edukační reality *více praxe
- **Postavení mezi vědami**
  - a) věda filozofující
  - b) věda sociální

Funkce pedagogiky

Pedagogika má trojí navzájem úzce spjatou funkci:

- 1) *poznávací* – vědeckými metodami poznává podstatu, zákonitosti a vlastnosti pedagogických jevů a procesů, jejich vzájemné vztahy i směry vývoje
- 2) *praktickou (utvářející)* – ověřuje výzkumem i praxí správnost pedagogických hypotéz
- 3) *prognostickou* – zpracovává teoretické studie a projekty, které se stávají vědeckými podklady k provádění politiky státu v oblasti školství, výchovy

Využití pedagogiky

- – Školství, mimoškolní vzdělávání, ekonomické rozhodování, sociální politika, pomáhající profese, oblast vědy

Kdo je to pedagog- teoretik, praktik

- – významnou roli ve všech formách vzdělávání má pedagog
- – *Pedagog teoretik* je tradičně chápaný jako *vysoce vzdělaný pedagog*
- – *Pedagog praktik* je ten, kdo nás vzdělává a vychovává- učitel a vychovatel (našimi

nejbližšími vychovateli jsou rodiče a prarodiče)

Třídění pedagogických věd- základní, hraniční, aplikované a další pedagogické disciplíny

Členění/klasifikace

- OBORY HORIZONTÁLNÍ (podle obsahu, účelu)
- OBORY VERTIKÁLNÍ (podle objektu či podle vývojového hlediska)
- PODLE ŠKOLSKÉHO HLEDISKA, PODLE VÝCHOVNÉ INSTITUCE (předškolní, středoškolská p.)
- PODLE INTEGROJÍCÍHO HLEDISKA (základní, aplikované a hraniční disciplíny)
- **základní disciplíny**
  - *obecná pedagogika (zkoumá obecné kategorie a zákonitosti edukace- cíle, funkce, činitele, principy, metod a formy)
  - *dějiny výchovy, pedagogiky a školství
  - *didaktika (teorie vzdělávání a vyučování)
  - * teorie výchovy (o jednotlivých složkách- hudební,...)
  - *srovnávací/komparativní pedagogika (srovnávání vzdělávacích systémů mezi národy)
  - *metodologie pedagogiky (studuje procesy poznávání)
- **aplikované disciplíny**
  - *podle věku (předškolní ped., ped. Mladšího školního věku, ped. Adolescentního věku, andragogika- o dospělých, gerontagogika- o důchodcích)
  - *podle společenské oblasti činnosti/ typu edukačního prostředí (ped. Volného času, dramatická ped., hudební ped., ped. Sportu, vojenská, muzeopedagogika, bibliopedagogika, ...)
  - * podle instituce (ped. Rodinné výchovy, školní- primární, středoškolská, vysokoškolská,...)
  - * podle skupin obyvatel (sociální, etnopedagogika, pedeutologie, speciální pedagogika- disciplína orientovaná na výchovu, vzdělávání a začlenění do společnosti, etopedie, logopedie,...)

- *podle oborů- oborové a předmětové didaktiky (didaktika chemie,...)
- *novodobější obory- někteří je zařazují mezi základní disciplíny (ped. Diagnostika, prognostika, evaluace, školský management)
- **hraniční/mezní disciplíny**
  - *pedagogická psychologie (výchova a psychika jedince)
  - *sociologie výchovy
  - *ped. etika
  - *ped. antropologie
  - *ekonomie vzdělávání
  - *vzdělávací politika
  - *technologie vzdělávání

Další ped. disciplíny:

- * etnopedagogika (problémy výchovy a vzdělávání etnických menšin)
- * ped. Prognostika (modely budoucích vzděl. soustav)
- * edukometrie (měření pedagogických jevů)
- *filozofie výchovy (zkoumá mravní otázky, metody zkoumání a nazírá na možnosti výchovy člověka)

Vztah pedagogiky k ostatním vědám- filozofie, sociologie, psychologie, biologie, atd.

- Pedagogika je vědou teoretickou a abstraktní, ale i vědou praktickou a konkrétní

- Třídí se k vědám humanitním, společenským přijímá jejich metody, využívá jejich dat- jejím znakem je *INTERDISCIPLINARITA*

- Vztah pedagogiky k filozofii:

*filozofie výchovy

* vytváří komplexní obraz člověka ve společnosti

*věda o člověku (Platón, Aristoteles, Rousseau, Kant, Spencer, Dewey)

* ve 20. století vychází z filozofických koncepcí- pragmatismus, pozitivismus, freudismus, marxismus, novotismus

A) SPOLEČENSKÉ VĚDY:

- Vztah pedagogiky k sociologii:

* výchova mimo jiné proces socializace člověka

* věda o společnosti

- Vztah pedagogiky k etice:

* *věda o morálce*, o mravnosti

* pravidla

- Vztah pedagogiky k estetice:

* *nauka o kráse*, o krásnu

- Vztah pedagogiky k psychologii:

* zkoumá a vysvětluje zákonitosti lidské psychiky

B) PŘÍRODOVĚDNÉ OBORY

- Vztah pedagogiky k biologii:

* analyzuje stavbu a činnost lidského organismu

- Vztah pedagogiky k lékařským vědám:

* podávají pedagogické teorie tělesných a mentálních defektů

- Vztah pedagogiky k matematice:

* pomáhá výzkumníkům, statistika

- Vztah pedagogiky k technickým vědám:

* pomocí technologie se žáci vzdělávají (počítače)

- Vztah pedagogiky k architektuře:

* o prostředí, kde se pedagogiky využívá

Zdroje ke studiu pedagogiky

- Vlivem rychlého rozvoje v oblasti pedagogických věd se stále zvětšuje množství informací

- Proto se učitel musí celoživotně vzdělávat (Národní institut dalšího vzdělávání
www.NIDV.cz)

Tištěné zdroje:

- a) klasické publikace * mají dlouhou tradici, většinou v knihách
  - * odborné knihy (napsané pedagogy)
  - * výkladové a překladové slovníky, encyklopedie, didaktické příručky (pomocný materiál pro učitele, návody jak pracovat se žáky, pomůckami,...), učebnice (středoškolské, vysokoškolská skripta), odborné pedagogické monografie (jsou věnované jen jednomu tématu; př. Jan Amos Komenský)
- b) populárně naučné publikace * rodičovská kniha (není psaná pedagogem)
  - * může mít i románovou podobu
  - * v současné době jich nejvíce vychází z nakladatelství Portál
- c) periodika * časopisové články, noviny, ...
  - * časopis ->klasický (odborná periodika)
  - ->populárně naučný (populárně naučná periodika)
- d) šedá literatura * málo dostupná
  - * vydána v malém množství
  - * diplomové, magisterské práce, sborníky z konferencí

Elektronické zdroje:

- a) počítačové programy
- b) elektronické knihy a časopisy (books.google.cz)
- c) zvukové a video záznamy
- d) multimediální záznamy

Knihovny

* Každá veřejná i školní knihovna má oddělení se základní pedagogickou literaturou

- * Specializovaná knihovna u nás je NÁRODNÍ PEDAGOGICKÁ KNIHOVNA KOMENSKÉHO V PRAZE (NPKK)
- * Jedná se o veřejně přístupnou vědeckou knihovnu zaměřenou na oblast výchovy, vzdělávání a školství
- * Dnes už je nová služba NPKK a knihoven pedagogických fakult → ELEKTRONICKÁ PEDAGOGICKÁ KNIHOVNA (e-Pk)
- * přístupná na www.epk.cz nebo www.npkk.cz
- * Nedílnou součástí knihoven jsou dnes i studovny (s přístupem na internet i kopírku) → snaha vést čtenáře k samostatnému vyhledávání informací

- Konkrétní příklady:

*Publikace:

- Klasické:

- Zelinková, **Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program**. Praha: Portál, 2001. ISBN: 80-7178-544-X
- Diagnostika dítěte v předškolním věku- Jiřina Bednářová a Vlasta Šmardová (Computer Press, Brno)
- Školní zralost- Jiřina Bednářová a Vlasta Šmardová (Computer Press, Brno)
- Pedagogika pro střední pedagogické škola- Roman Musil (Informatorium spol. s.r.o., Praha, 2014, ISBN: 978-80-7333-107-8)

Populárně naučné:

- Küntzelová, **Prima máma, prima dcera**. Edika, 2012

- Didaktické příručky:

- Eva Kulhánková, **Písničky a říkadla s tancem**; Portál, Praha, 2015, ISBN: 978-80-262-0994-2
- Volfová Hana a Kolovská Ilona; **Předškoláci v pohybu**; Grada, 2008, ISBN:978-80-247-2317-4

*Časopisy:

- Kramulová, **Čeká nás školka v přírodě. Informatorium 3-8**, roč. XV, 2008, č.2, strana 14-15
- - *Vycházející pedagogické časopisy*: Komenský, Informatorium 3-8, Předškolná výchova, Pedagogika, Speciální pedagogika, Učitelské noviny, Učitelské listy, Pedagogická orientace, informatoriuim pro školy mateřské
- - *Časopisy pro děti a mládež*: Sluníčko, Méďa Pusík, Mateřídouška, Pastelka
- - *Populárně naučné časopisy*: Děti a my, Rodina a škola, Hračka

* Internetové zdroje:

- **Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání**. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2004. 48 s.
- (Dostupný také z WWW: < http://old.rvp.cz/soubor/RVP_PV-2004.pdf >)
- - Další: **Rámcový vzdělávací program pro gymnaziální vzdělávání**